

VER'S SÖHNE
gyári lerakata

árak
bekendők

Crisan
lőknek.

elben ócsa-ön-
vasár, sár-arezet,
és alumíniumot.

rleggyár
ral Postas 19-21.

n: 1-35 és 4-07

Aradi
ajipar
nál -- Arad.

ramm: Olajipar.

Rador

maláta barna

svár

uk

ényfa
lését,

szál-
üze-
utéte-
ét és

rak
ers
való

a leg-
és a
ban.

lat

Szerkesztőség kiadó-
hivatal és nyomda

Kolozsvár, St. Baron
Pop. (Brassai-utca) 10.

Telefon: Szerkesztős-
ég kiadóhivatal -
Z. N. Sz. -

A kéziratok
szerkesztőse, Ramasetter, Robert
rendők. Kéz-
adunk vissza.

UJ KELET

ZSIDÓ-POLITIKAI NAPILAP

ELŐFIZETÉSI ÁRA
romániában

Félszáz évre — 850
Félévre — 460
Negyedévre — 240
Egy hónapra — 85
Egy szám ára pályaud-
varon és vidéken is 4 lei
Bukarestben — 5.-

Csehszlovákiában

Egy hónapra — ck 35.-
Egy szám — 150

1925 február 18 Szerda

Cluj-Kolozsvár * VIII. évfolyam * 40 szám

5685. Sövat 24

A magyarországi cionista ankét

Tegnap a táviró, egy jelentéktelennek látszó hírt közvetített Budapestről Kolozsvárra. A magyar kormány belügyminisztere ankétot hívott egybe, amelyen meg kívánja tárgyalni, hogy a magyarországi cionista szervezet alapszabályait jóváhagyta-e vagy sem. Más szóval ez annyit jelent, hogy Magyarországon engedélyezhető-e a zsidók cionista szervezkedése és agitációja, vagy sem. A magyarországi zsidó eseményektől távol álló ember méltán csodálkozhat ezen és méltán csóválhatja a fejét. Amióta a cionista szervezkedés megindult, tehát jó harminc esztendeje, nincs Európának, de nincs az egész föld kerékességének olyan országa, ahol zsidók laknának és ahol a cionista munkásság teljesen nyitott és a kormányhatóságok engedélyével ne folya.

Nyitott és törvényesen folyt a cionista munka már akkor is, amikor a cionizmus még csak az álomlátók fantazmagóriája volt, de százszorosán megerősödve folyik a világháború eredményei óta. És ime, a távirat arról ad számot, hogy van még egy ország Európa közepén, amelyben ugylátszik elfeledkeztek arról, hogy volt egy világháború is; ahol nem tudnak felőle, hogy volt egy szanremói békekötés és annyira, hogy külön ankétot hívnak egybe annak tárgyalására, vajjon megengedhető-e a zsidók cionista munkája, vagy se.

A magyarországi zsidóság eseményeitől távol álló olvasó ez egyszer tévesen itélt volna Magyarországról. Magyarország ellen, nekünk zsidóknak, a háború utáni években sok felpanaszolni valónk volt, de becsülettel nyíltsággal kell bevallanunk, hogy ennek a jogfosztásnak, ennek a cionista kurióznak szűgyene nem a magyar kormányt terheli.

Ez a cionista szervezkedési kuriózum kizáróan a magyarországi zsidóság büne és a felelősség rájuk hárul az egész zsidó nép előtt. Magyarországon a belügyminiszter minden olyan ügyet, amely a zsidóság belső életét érinti, a budapesti országos izraelita irodához tesz át véleményadás céljából. És valahányszor a magyarországi cionista szervezet benyújtotta jóváhagyásra az alapszabályait, az országos izraelita iroda nemleges véleményezéssel terjesztette vissza a magyar kormányhoz. Ezt a nemleges véleményezést állandóan a megcsömörlésig megszokott hazafiaszkodó, magyarkodó megokolással támogatta alá és a magyar kormány nem tehetett egyebet, mint hogy a jóváhagyást megtagadta. Ez a titka annak az ankétnak, amelyet a magyar belügyminiszter legújabbban egybehívott a cionisták ügyében. És mi még mást is kiolvasunk belőle, olyasvalamit, ami megint csak a magyarországi zsidóság hivatalos vezetőire vet nehéz árnyékot. Mi, abból, hogy a magyar belügyminiszter, londoni intervencióra, külön ankétot hívott össze ebben a kérdésben, kénytelenek vagyunk arra következtetni, hogy a budapesti országos izraelita iroda még mindig nem tanult a múltból és nem tanult a jelenből. Aligha csalódunk, ha föltételezzük, hogy a jóváhagyásnak megint csak az országos iroda állott utjába.

Sorsa és végzete ez a magyarországi zsidóságnak. Ez a zsidóság telítve van nagyszerű vitalitással. A zsidó tudományos és társadalmi nagyságok egész tömege termelt ki a magyarországi zsidóság talajából és a végzetnek keserű humora, hogy magának a cionista mozgalomnak két leghatalmasabb vezére és megalapítója Theodor Herzl és Max Nordau szintén magyarországi születésű volt. De amelyen kiváló tudott kiteremni magából egyénekben, annyira tehetetlennek és terméketlennek mutatkozott, mint tömeg és mint nép. Kellott már, hogy egy tá-

vórol jövő intervenció szabjon új irányt és lehetőséget a magyarországi zsidó munka részére és hisszük, hogy a londoni intervenció teljes sikerre fog vezetni és a belügyminiszteri ankét eliminálja majd az évtizedes visszasságot

Magyarországon és meg fog indulni végre a zsidó munka és ennek a nagy és kulturált zsidó tömegnek bekapcsolódása az általános zsidó nemzeti munkába csak áldásos hatással lesz az egész zsidó népre.

Bécsben lesz a XIV. cionista kongresszus

Augusztus közepére tervezik a kongresszus egybehívását

(Bécs, február 17. Az Uj Kelet tudósítójától.)

A cionista executive elhatározta, hogy a tizennegyedik cionista kongresszust a nyári hónapokban fogja megtartani. Az eddigi diszpozíció szerint a kongresszus augusztus második felében fog összeülni és pedig Bécsben.

Az osztrák cionista országos Komité már megkapta Londonból az utasítást, hogy küldjön megfelelő javaslatokat a kongresszus idejére és helyére nézve. Ugyanez pontos jelentést kér az executive az osztrák cionistáktól az elszállásolást illetően, továbbá a zsidó nemzeti sport, a nemzeti kultúra utolsó évi fejlődésének

bemutatásáról.

A bécsi Komité eddig néhány tanácskozásban vitatta meg azokat az intézkedéseket, amelyek igénybevételével a kongresszus lehető legjobban sikerülhet. Érintkezésbe léptek mindazon tényezőkkel, melyek a kongresszus akadálytalan lefolyására befolyással lehetnek. A hatóságoknál valószínűleg minden a legsimábban fog elintéződni, a terem megszerzése sem fog különösebb gondokat okozni. A jelentést azonban csak akkor teszik meg az executive-nek, ha pozitívumokról tudnak beszámolni.

Tancred Constantinescu beszámolója a sajtónak

A svájci tőke a román gazdasági törvények respektálásával is hajlandó Romániába jönni

(Bukarest, február 17. Az Uj Kelet tudósítójától.) Constantinescu Tancred kereskedelmi miniszter ma a sajtó képviselői előtt is beszámolt külföldi utja eredményeiről. Közölte, hogy számos kölcsönajánlat érkezett, amelyek most tanulmányozás tárgyát képezik. Ezenkívül az idegen tőke készségét nyilvánította az ország ipari talpraállításában való részvételre is.

Ezzel kapcsolatban közelebről az országba érkezik egy svájci pénzügyi és technikai bizottság, amely hajlandó gazdasági törvényeink figyelembevételével tőkét nálunk investálni. Ugyanezt a készséget tapasztalta a miniszter Belgiumban is, míg Franciaország és Anglia bizonyos mérvű tartózkodást mutatnak, aminek oka saját valutáris helyzetükkel magyarázható. A külföldön eltűnt a bányá-

törvénnyel szemben keletkezett bizalmatlan hangulat.

Mint pozitív eredményt könyvelheti el a külföldi tőkének három fémipari vállalatban való aktív részvételét, melyek közül az egyik hadifelszerelési, egyik pedig automobil- és aeroplángyártásra endezkedik be. A kormány ezzel azt célozza, hogy az országban termeljen minden lehetséges anyagot és az importot a minimumra redukálja. Az erre vonatkozó végleges szerződést a londoni Wickersmüvekkel megkötötték. Ebben a konzorciumban francia tőkés is résztvesznek. A három vállalat megalakítása április 1-ig megtörténik és két év alatt megindulnak az új gyárak is. A miniszter végül ismertette a Steaua Romana vállalat ügyében történt megállapodást is.

Kikerülhetetlen a német-román gazdasági háború

Németország szabadkezet tart fenn magának a konfliktusban. Stresemann nyilatkozata egy bukaresti lapban

(Bucuresti-Bukarest, február 17. Az Uj Kelet tudósítójától.) Stresemann német külügyminiszter nyilatkozott a „Cuvantul” tudósítójának a román-német konfliktusról. Stresemann nyilatkozatában sajnálatának ad kifejezést, hogy a román kormány nem fordult a közvetlen, szóbeli tárgyalások eszközéhez az ellentét elsimítása végett. A német kormány ugyanis Bratianu Vintila pénzügyminisztert párisi tartózkodása idején értesítette, hogy mély impressziót keltene, ha a miniszter Berlinbe jönne a vitás kérdések kölcsönös kifejtésére, Bratianu azonban visszautasította ezt a meghívást.

Ami a konfliktus lényegét illeti, Stresemann kijelenti, hogy a Dawes-terv életbeléptetése előtt

lehetséges lett volna ennek a kérdésnek olyan elintézése, hogy Németország 59 millió aranymárkát fizet Romániának, ha az lemond a Romániában levő német javak likvidálásáról.

Most azonban a német kormány kénytelen a Dawes-terv megállapításaihoz ragaszkodni és sajnálja, hogy Románia kormánya visszautasítja a barátságos utat és represszáliák életbeléptetését látja szükségesnek. Ezekkel az intézkedésekkel szemben a német kormány szabadkezet tart fenn magának.

A német külügyminiszter azután sajnálatát fejezi ki a gazdasági konfliktus kitörése fölött, ami annál sajnálatosabb, mert Németországnak

Romániával sohasem volt még politikai konfliktusa sem.

Ezzel kapcsolatban a Dimineata jelenti, hogy Nauu berlini román követ közölte a német kormánnyal, hogy

Románia semmiféle más tárgyalásokba nem hajlandó belemenni Németországgal szemben fennálló külön követelése ügyében,

hanem azok elismeréséhez ragaszkodik. Ezek után a lap kikerülhetetlennek tartja a két ország közötti gazdasági háborút, amely Romániára nézve nem lehet káros, mivel elegendő biztosítékkal rendelkezik bent az országban a szenvedett károk kárpótlására.

Esti jelentés szerint a német-román konfliktus ügyében a Rador illetékes helyről úgy értesül, hogy a kormány ragaszkodik a varseillesi békeszerződésben biztosított jogaihoz, amelyeket annak idején Németország is elismert, amikor Dernburgot külön megbízással Romániába küldte volt. A szövetséges pénzügyminiszterek párisi konferenciája is úgy döntött, hogy Románia külön követelése nem foglaltatnak a Dawes-tervben. A kormány reméli, hogy Németország engedni fog, belátva, hogy érdekében áll a gazdasági viszonyt Romániával fentartani. Semmiesetre sem lehet arról szó, hogy Románia lemondjon jogairól, amelyek az ország pénzügyi konszolidációjával a legszorosabb összefüggésben állanak.

Nagystilű betörőbandát fogott el a kolozsvári rendőrség

Az elrabolt holmik értéke meghaladja a kétmillió lejt

(Cluj-Kolozsvár, február 17. Az Uj Kelet tudósítójától.) Csak a Nick Carterekben találunk olyan elszánt gonosztevőkkel, mint amilyeneket a minap tartóztatott a kolozsvári rendőrség. Romániának leghírhedtebb betörői egy bandába tömörültek és ez a banda végigfosztotta Kolozsvárt az elmúlt hónapokon. Elszántságukra jellemző, hogy a legtöbb betörést rényes nappal követték el és vakmerőségükben annyira mentek, hogy revolvert rántottak arra, aki a rablások alatt ellenszegülni merészt.

A kolozsvári központi rendőrségre már hónapok óta nap nap után érkezett feljelentés kisebb-nagyobb betörésekről. A rendőrség eleinte azt hitte, hogy elszigetelt jelenségek ezek, mikor azonban egyre szaporodott, a panasztevők száma, sejteni lehetett, hogy itten egy elszánt rablóbanda működéséről van szó. A betörések módja is annyira hasonló volt, hogy a panaszok alapján Draghici Aurél bűnügyi osztályfőnök széleskörű nyomozást indított meg embereivel, Petrisor kamisszárral, Sasu, Cotz és Vlad detektivekkel. A nyomozás pár hétig nem ért el semmi eredményt. A február kilencediki razzia alkalmával azonban oly nyomra bukkantak, amely a legteljesebb sikerrel kecsegtetett.

A Fellegvár egyik odújában elfogtak ugyanis egy tizenhatéves zsebmetaszt, akinél alkulcsot találtak. A kihallgatáskor a fiu bevallotta, hogy az alkulcsot egy Pop György nevű betörőtől kapta, aki jelenleg az Erős-fiúk Nagyszamos-utcai lakásán tartózkodik. Petrisor komisszár néhány detektívtel azonnal kiszállt és tényleg ott találták Pop Györgyöt. Pop eleinte tiltakozott a letartóztatás ellen, de végül mégis megadta magát. Bekísérték a rendőrségre, ahol megállapították, hogy ez a Pop Románia egyik leghíresebb betörője, aki a rendőrségi könyvekben Markovits, Marcsai és még isten tudja hány név alatt szerepel. A motozáskor a motozó rendőrszót észrevette, hogy a betörő nadrágtartójából hiányzik egy darab.

Ez az észrevétel nagyon fontos volt, mert egyik helyszíni vizsgálata alkalmával a betörés helyén ugyanilyen anyagból való nadrágtartó-darabot találtak. A darabot, mely az eddig összegyűjtött bűnjeltek között volt, a nadrágtartóhoz illesztették és nyilvánvaló volt, hogy abból szakadt ki. A tizenhárompróbás betörő eleinte tagadni próbálta a betöréseket, később azonban bevallotta, hogy huszonkét betörést követett el társaival, akiket azonnal meg is nevezett Erős Sándor, Moldovan és Gampe István, alias Faragó személyében. Bevallotta továbbá, hogy a rablott holmik egy része az Erősök lakásában, más része Moldovánál van, aki a Felleg-

vár egyik viskójában lakik.

A vallomás alapján a rendőrség emberei elmentek az Erősök lakására, ahol tényleg nagymennyiségű élelmiszert, ruhaneműt és más értékes holmit találtak elásva a pincében s eldugva más rejtett helyeken. Ugyanabban az időben a Moldován lakásán is végeztek házkutatást, ahol az értékes holmik között mérgeket és kloroformot találtak. Erős Sándor és Moldován már nem voltak találhatók odahaza, valószínűleg tudomást szereztek a Pop György elfogatásáról s jobbnak látták ellilanni békésebb tájak felé.

A rendőrség most a napokban megtudta informátoraitól, hogy Erős és Moldovan Aradon vannak.

Hogyan „intézték” el a németországi kommunisták az árulókat

A németországi cseka-pőr tárgyalása

(Leipzig, február 17. Az Uj Kelet tudósítójától.) A mai napon folytatták Neumann kihallgatását a Seeckt ellen tervezett merénylet ügyében.

Elnök: Mondja el, hogy mikor kapott a párttól hivatalos utasítást arra, hogy elkövesse a merényletet és ki volt az, aki rá akarta bírni a tett elkövetésére.

Vádlott: December tizenhétedikén, vagy tizenkilencedikén volt, amikor Brandler kommunista magához kéretett a lakására. Elmondta, milyen nagy érdeke a német népnek, hogy mindazok, akik reakciós érzelműek, pusztuljanak. Akkor került szóba Seeckt egyénisége és Brandler hosszu előadást tartott arról, hogy ki a tábornok és milyen kárára van az országnak.

Elnök: Nem gondolja, hogy Brandler, aki szintén utasításra dolgozott, ezeket az utasításokat Radekktől kapta?

Vádlott: Ezt nem hinném. Radek a német kommunista vezérek drezdai konferenciáján nagyon összeszidta a párt rendszertelenségét, kapkodását, tervszerületlen eljárását és egyáltalában nem tett olyan értelmű nyilatkozatokat, amelyekből azt lehetett volna kivenni, hogy magánakciókkal vigyék előbbre a kommunizmus ügyét Németországban.

Az elnök azután arra kérte a vádlottat, mondja el, hogyan ölte meg Rausch fődraszt.

Vádlott: Utasítást kaptam, hogy Rauscht és a pártunk egy női tagját, akik elárulták a kommunista ügyet, „intézzem el”. En azonban feltételeket szabtam ehhez az akcióhoz és pedig azt hogy magam fogok meggyőződni, vajjon valóban árulók-e Rausch és a kommunista nő. Mintán arról elvitázhataltan bizonyítékaim voltak, Rauscht alaposan meg akartam

Az információk alapján Draghici osztályfőnök utasításai szerint Sasu s Cotz detektivek azonnal Aradra utaztak s már a tegnapi táviratban közölték a nyomozási osztállyal, hogy Eröst és Moldovant sikerült letartóztatni. Ilyenformán tehát a bandának összes tagjai le vannak fogva a jelen pillanatban, mert a negyedik betörő, Gampe már régóta az ügyészségi fogház lakója egy saját szakállára elkövetett gummilopásért.

A rendőrség kiszállt mind a huszonkét betörés színhelyére, ahol jegyzőkönyvet vett a rablások elkövetésének módjáról. A vizsgálat még tovább folyik és a következő napok valószínűleg még újabb szenzációt tartogatnak.

bélyegezni, azonban távolról sem szándékoztam őt meggyilkolni.

Az eset részleteit Neumann így mondta el: — A Tiergartenben sétáltam, amikor arra jött Rausch fődrasz. Körülbelül két méternyi távolságban ráirányítottam fegyveremet és elsütöttem. Azután láttam, hogy az áldozat hadonászott a kezével, majd előre bukott.

Amikor a vádlott tovább akart volna beszélni, hirtelen megcsuklott és leült a székre. A börtönőr vizet adott neki, amitől ismét visszanyerte eszméletét és folytatta vallomását. Elmondta, hogy a pisztolyt úgy tartotta Rausch felé, hogy lehetőleg a lövés ne érjen nemesebb testrészeket. Azonban öntudatlanul egy másik lövést is tett és ez okozta Rausch halálát.

A mai tárgyalás végén a kommunista párt központjának egy köriratát olvasták fel, amelyben az egyéni terror szükségét hangoztatják. Ezt a köriratot azonban hamisítványnak tekintik.

— **Politikai gyilkosság Szófiában.** Szófiából jelentik: Milew Miklós professzort, a „Slovo” című újság kiadóját e hó 11-én este 8 órakor az utcán három egyén revolverlövésel leterítetett. Milew nyomban meghalt. Eizideig nem sikerült a tetteseket kinyomozni. Hír szerint a kommunisták felbujtott emberei követték el a merényletet, mert Milew, az utóbbi időben erős antibolsevista propagandát fejtett ki.

— **Felhívás a nemes emberbarátokhoz.** Fenti című közleményünkkel kapcsolatosan a mai postával Sámuel Mátyás Déváról 1030 lejt küldött be az Uj Kelet kiadóhivatalába, mely összeget a gyűjtési ívvel együtt rendeltetési helyére fogjuk juttatni.

Pincészete valósággal látványosság, négyemelet magasságban vannak itt elhelyezve az üveggel bélelt hatalmas betonhordók. A borkereskedelem az amerikai szesztilalom miatt valamelyest megcsappant, úgy, hogy a szőlőtermésnek egy hányadát zsemkészítésre használják fel. Mondanom sem kell, hogy cukrot ehhez a szemhez egyáltalán nem használnak. A banán itt nem is számottevő gyümölcs, inkább állatok hizlalására használják.

Petach-Tikva mintagazdasága teljesen európai nivóju. Itt kísérleteznek a most kékuszdióval, sőt sz ananással is, amit azonban egyelőre még nem lehet bevezetni az országba, minthogy a palánta csak tizenöt év múlva hoz gyümölcsöt. Estefelé indultunk Hajfába és amikor beesteledett, valami csodát láttunk. Az ég itt nem olyan kék, mint nálunk, hanem bársonyfekete és a csillagok miriárdjai gyulnak ki aranyos káprázattal. Nappal azonban a levegő kristály-tiszta és amit mi husz kilométernyi távolságban fekvőnek becsülünk, az háromszázötven és négyszáz kilométernyi távolságban van. Innen Akkóba mentünk keskenyvágányu vonaton, amelyet azonban ki fognak cserélni széles vágányuvá, kiterjesztenek Beiruthig és innen azután a Damaszkusz—Bagdadi vonalba csatolják. Ez azt jelenti, hogy Palesztinát a közeljövőben száraz-földön is el lehet érni. Akkó városa úgy tetszik, mint egyetlen hatalmas város. A keresztesháborúban különben is vár volt, a hadak innen törtek be Jeruzsálembe. A városban vannak Palesztina börtönei, közöttük az adósok börtönei, ahol eddig, ezt meglepéddel lehet konstatálni, zsidó még nem ült.

Az akkói öböl csendes és megnyugtatón hat. Az öböl mögött nyulik el az Emek, Palesztina legtermékenyebb völgye. Haifa legszebb része az a

Egy erdélyi utas feljegyzései Palesztináról

Stotter Aladár, a Zsidó Nemzeti Szövetség kisintézőbizottságának tagja a napokban baráti körben beszámolt palesztinai impresszióiról. Stotter egyéni megfigyeléseit, amelyek megérdemlik a tágabb publicitást, itt ismertetjük:

Ha az ember azért jön Palesztinába, hogy itt szórakozzon és nem vet számot az ország mai épülő, erjedő állapotával, hanem komfortot keres, az csalatkozni fog. Zsidó idealizmussal kell idejönni, tudni kell, hogy milyen történelmi erők hozták létre a mai Palesztinát és hogy itt még mindig minden alakulóban van.

Mindenekelőtt már a partraszállásnál hiányokat lehet fölfedezni. A jaffai kikötőben nem vethet horgonyt a hajó, az utasokat arab csónakosok viszik partra, tolatkodó emberek, akik képesek félútról visszamenni az utassal és málhájával a hajó felé, ha valaki int és hívja vissza őket. Ha már parton van az ember, beoltják és csak akkor lélegzik föl, amikor a Palesztinahivatal emberei kezében van. Ezek már figyelmelek. Gondoskodnak a málháról, megmondják, hol lakják az ember, utbaigazítanak, esetleg kíséret adnak, de mindenesetre megbízható hordárt és soffört.

Jaffa maga a lehető legbarátságosabban benyomást kelti. A Kelet büze és hanyagsága árad hepelupás sikkátorából. Azonban, ha az ember kijut a városból és megy Tel-Aviv felé, új élet levegője csapja meg. A szorgalom, a lelkiismeretesség, a komolyság és idealizmus szelleme.

Azonban ami felemelő és lelkesítő ebben a vá-

rosban, a munka és az igyekezet, főleg chalucaink munkája. Mert maga Tel-aviv városfejlesztési szempontból kissé el van hibázva. Akik alapították, persze nem gondoltak arra, hogy valamikor nagyváros fog fejlődni és innen van, hogy a legszebb utcák közepén sorompót eresztenek le, amikor átfut a vonat és innen van, hogy ma holnap a temető a város kellős közepén lesz. A házak jórésze, különösen a régiiek stilustalanok, újabban azonban az amerikaiak igénybe veszik a Bezelel diszitó iparát és így lehetséges lesz az is hogy nemsokára a város megkapja a maga stílusát.

Az építkezés rohamosan folyik ebben a városban. Jellemzőképpen elmondhatom, hogy két hét alatt, mialatt az ország belsejét tekintettük meg, annyira változott a város képe, hogy egyes utcákat nem ismertem meg.

A város teljesen héber, ahol mindenki héberül beszél, még annak az angol urnak gyermekei is, aki ott lakik. Minden más nyelvvel szemben toleranciát tanúsítanak, kivéve a zsargont, amit maguk a munkások is üldöznek.

A város fejlődésére elég jellemző, hogy opera épül és egy ötszáz szobából álló hatalmas hotel. Opera-előadások azonban már ma is vannak a mozgószínházban és az előadások olyan nivósak, mint bárhol egyebütt a világon. Pedig a zenekari tagok jórésze kolóniákon dolgozik, akik elvonják maguktól a szórakozást és pihenést, hogy a zenének áldozzanak. Tosca előadását néztem végig és mondhatom, a héber kiejtés olyan dallamosan hatott, mint az olasz. Az operának két nemzsidó tagja is van és ezek is nagyon szépen éjtik ki a hébert.

Az ország paradicsoma Rison Lécion. Dinnye-nagyságú narancsok, csodás mandula, olajfák és olyan szőlő terem itt, mint talán sehol a világon.

Mikor egy zse meg a

Humoros letartóztaszék tá

(Cluj-Kolozsvár, tudósítójától.) Vigját játszódtott le tegnap son. A főhősök Erő legifjabb, de nem tagja és Macsai Józ rén hervadhatatlan é eddigi működéseivel Erős László, aki egy folyólag ma állott a csa elé. A mult év kolozsvári omnibusz csatlóta Soutzo törve retiküljét. A történe zik, hogy Soutzo el mentette fel Erős L alól.

A tárgyalás El kezdődött, aki péld lota az omnibuszon sok során dr. Bohat

— Ki volt a tár Erős László elgo Látszott rajta, ho a zsványbecsület. A nek rá.

Ebben a pillana belép rajta egy nyu pott télikabátjának az arca. Az ajtónyí László. Eszreveszi a vességgel az elnök f

— Nagyságos elh azonnal letartóztatni Ezzel levágtam el a

A bírák meglepe fiatalember elsápad. elé, ránéz a kiabáló méri tetőtől talpig, a mal megszól:

— Nem ismerem Erős visszahököl

— Nem? No vá elmondok mindent. árultam el a haveron gos elnök ur, hogy i igére Macsai, hogy majd ételt fog beadn En hittem neki s a

hegyenyereg, melyet H Csodaszép villák, körül diszitik e hegyet, amel titások után ismét fási müegyetem.

Nablustól tovább az utas elé, sivar karcs ezt is munkával, ener tenni.

Jeruzsálemben ma világváros lenne. A da teg autó áll. A Ford-sokkal jobb Deutsch-fé fehér zászlócska alatt vannak feldiszitve. A j épül hatalmas toronnya

Legtöbbet lehet l munka folyik, a Rots aránylag is ki vette vol zatkésztségben úgy, min építés nem lenne pró jönnek Amerikából a z már az 1905-iki orosz Ezek csak Palesztina De jönnek bécsiek is, áru cég. Delfiner már f kal a gépekkal, amelye ból hozatott ide.

Nemzetiségi antago lehet felfedezni az orsz szetesnek veszi, hogy három nyelven lehet be gyönyörű szál ember tí revolverrel felfegyverez alig lehet muggkülönb őretől.

A szombatot Pales meg a nem vallásosak hat napján át verejték valóban a nyugalom na

Mikor egy zsebmetsző hivatlannal megy a törvényszékre

Humoros letartóztatás a kolozsvári törvényszék tárgyalótermében

(Cluj-Kolozsvár, február 17. Az Uj Kelet tudósítójától.) Vigjátékírók tollára méltó jelenet játszódott le tegnap egy törvényszéki tárgyaláson. A főhősök Erős László, az Erős-társaság legifjabb, de nem épen legtehetségtelegebb tagja és Macsai József, ki a zsebmetszészet terén hervadhatatlan érdemeket szerzett magának eddigi működéseivel. A tulajdonképeni hős Erős László, aki egy régebbi zsebmetszésből kifolyólag ma állott a törvényszék büntetőtanácsa elé. A múlt év novemberében ugyanis egy kolozsvári omnibuszon társának segítségével lecsatolta Soutzo törvényszéki elnök feleségének a retiküljét. A történet teljességéhez hozzátartozik, hogy Soutzo elnök azelőtt néhány nappal mentette fel Erős Lászlót egy tolvajlás vádjáról.

A tárgyalás Erős László kihallgatásával kezdődött, aki példátlan őszinteséggel bevallotta az omnibuszon történt vágást. A vallatások során dr. Bohatli elnök feltette a kérdést:

— Ki volt a társa?

Erős László elgondolkodott a kérdés fölött. Látszott rajta, hogy erősen működik benne a zsványbecsület. A bírák várakozólag néztek rá.

Ebben a pillanatban kinyílik az ajtó és belép rajta egy nyurga szöke fiatalember. Kopott télikabátjának gallérjából alig látszik ki az arca. Az ajtónyílás zájára hátranéz Erős László. Eszreveszi a fiatalembert. Hirtelen hevességgel az elnök felé fordul:

— Nagyságos elnök ur, kérem ezt a pasast azonnal letartóztatni. Macsai Jósának hívják. Ezzel követtem el a „vágást“.

A bírák meglepetve néznek össze. A sovány fiatalember elsápad. Szintén odaáll a bírótanács elé, ránéz a kiabáló Erősre, nyugodtan végigméri tetőtől talpig, aztán szemtelen nyugalommal megszól:

— Nem ismerem ezt az embert.

Erős visszahököl a példátlan cinizmustól.

— Nem? No várj csak, Méltóságos bíró ur, elmondok mindent. Azt is elmondom, miért árultam el a haveromat. Ugy történt méltóságos elnök ur, hogy mikor engem elfogtak, azt ígérte Macsai, hogy ne áruljam el őt, mert ő majd ételt fog beadni, amíg fogságban leszek. En hittem neki s a rendőrségen azt vallottam,

hegynyereg, melyet Hadar-Hakarmelnek neveznek. Csodaszép villák, körülveve pompás kertekkel és díszítik a hegyet, amelyet most már a háborus pusztítások után ismét fásítanak. Ide építették a Héber műegyetemet.

Nablustól tovább már vizasztalan kép tárul az utas elé. Sívár karcszerű földek húzódnak el, de ez is munkával, energiával termékenyvé fogjuk tenni.

Jeruzsálemben ma olyan forgalom van, mintha világáros lenne. A damaszkuszi kapu előtt rengeteg autó áll. A Ford-autókat lassan kiszorítja a sokkal jobb Deutsch-féle gyártmány, amelyek kétféle zászlócska alatt és Mogen-Doved jelvényvel vannak feldíszítve. A jaffai kapunál most városháza épül hatalmas toronnyal.

Legtöbbit lehet látni mindenütt, ahol zsidó munka folyik, a Rothschild nevet. Ha mindenki aránylag is ki vette volna részét a Palesztina áldozatkésztségben úgy, mint ő, akkor ma már az újjáépítés nem lenne probléma. Azonban egyre-másra jönnek Amerikából a zsidók, különösen azok, akiket már az 1905-iki orosz pogrom kergetett az Unióba. Ezek csak Palesztina ege alatt érzik jól magukat. De jönnek bécsiek is, így a Delfiner nagy selyemáru cég. Delfiner már fel is szerelte gyárát azokkal a gépekkel, amelyeket Bécsben leszerelt gyárából hozatott ide.

Nemzetiségi antagonizmust egyáltalában nem lehet felfedezni az országban. Mindenki egész természetesen veszi, hogy a vasuton, közhivatalokban három nyelven lehet beszélni, a zsidó csendőrt, aki főnyörű szál ember tiszta egyenruhában bottal és revolverrel felfegyverezve és fehér keztyűvel áll, alig lehet megkülönböztetni a londoni City rendőrtől.

A szombatot Palesztinában becsülettel tartják meg a nem vallásosak is. Mert Palesztinában a hét hat napján át verejtékkel dolgoznak és a szombat valóban a nyugalom napja, nem pedig a szórakozásé.

hogy én egyedül követtem el az egész dolgot. Az első nap beadott nekem Macsai valami büdös szafaladét. Azóta felém se nézett. Elmondom az egész zsebmetszést is. Az a nagysága egy másik barátomjével le akart szállni az omnibuszról. En a sétatálcám elébe tartottam, míg a nagysága megbotlott s mialatt egyensúlyozni igyekezett, addig Macsai levágta a retikült. Igaz te gazember? — fordult társá felé.

— Nem, — vágott vissza Macsai tökéletes flegmával. Majd a bíró felé fordult:

— Bíró urak, ez az ember valószínűleg bolond, összetéveszt engem valakivel.

— Téged? — kacag gúnyosan Erős. Megismerlek ezer ember között is. Hiszen kicsiny korodban én ütöttem ki a bal szemfogadat. Kérem elnök ur rendelje el, hogy kacagjon. Majd meglátjuk kinek van igaza.

Macsai szomorúan mosolyog. Látszik rajta, hogy óvakodik a kacagástól. Az elnök felé fordul:

— Mondja, miért jött maga ide?

Macsai zavartan válaszol:

— Hát kérem nem szabad? ... hiszen nyilvános a tárgyalás.

— Azért jött, — vágott vissza Erős —

Inzultálták a temesvári szigurancafőnököket, mert magyarul beszélt

A temesvári jegyzőtanfolyam hallgatói voltak a támadók

(Timisoara-Temesvár, febr. 17. Az Uj Kelet tudósítójától.) Érdekes afférja volt tegnap éjjel a temesvári vasúti állomás éttermében Popescu, temesvári szigurancafőnöknek. Popescu néhány vidéki vendégét kísértte ki az állomáshoz és a vonat beérkezéig az étteremben foglaltak helyet az egyik asztalnál. A vendégek csendesen beszélgettek a szigurancafőnökkel, amikor váratlanul három ittas állapotban lévő fiatalember állított be az étterembe, akik hangos lármával italt követeltek a vendéglő tulajdonosától.

A vendéglős arra való hivatkozással, hogy záróra után van, megtagadta az ital kiszolgáltatását. Popescu szigurancafőnök eközben csendesen tovább diskurált vendégeivel és a társalgás magyar nyelven történt. Az egyik fiatalember ekkor odalépett Popescu elé és agresszív módon követelte, hogy a szigurancafőnök hagyja abba a magyar beszélgetést és ha valami mondani valója van, mondja el románul. A szigurancafőnök természetesen erélyesen kikérte magának a molesztálást és figyelmeztette a hangos fiatalembereket, hogy hagyják abba a zajongást. A fiatalemberek azonban tovább lármáztak, majd az egyik hirtelen Popescuhoz ugrott és a mítsem sejtő sziguranca főnököt arculütötte. Popescu azonnal elégtételt vett magának, ami általános verekedéssé fajult, mert a három garázdálkodó fiatalember rátámadt a szigurancafőnökre, aki a védekezés hevében olyan súlyosan ütötte meg az egyiket, hogy később kórházba kellett szállítani.

Német kampóskeresztes kémeket tartóztattak le Moszkvában

A Consul-szervezet három tagja merényleteket akart elkövetni Oroszországban

(Stockholm, február 17. Az Uj Kelet tudósítójától.) Moszkvából most érkezett ide az „Izvestia“. A lap szerint Moszkvában letartóztatták Karl Kindermann, Teodor Wolsch és Maxim Ditmarinen nevű diákokat. A három német egyetemi hallgató állítólag tagja az ellenforradalmi Consul-szervezetnek, amelynek megbízásából jöttek kémkedni Szovjetországba és összeköttetésbe léptek az ottani ellenforradalmi csoportokkal abból a célból, hogy terror-akciókat készítsenek elő. A letartóztatott három fiu már vallott is.

Az „Izvestia“ ebben az ügyben a kövbtkezőket jegyzi meg:

Megcáfolhatatlan adatok birtokában a szovjet kormány megállapította, hogy az említett három diák azért jött Oroszország területére, hogy itt kémkedjen és hogy kimagasló szovjet férfiakat és a kommunista párt vezetőit eltegyék láb alól. Már 1923. decemberében a Consul-szervezet megbizta Kindermann és társait azzal, hogy a szovjet területén egyéni akciókat hajtsanak végre. 1924. júliusában pedig instrukciókat adott arra nézve, hogy kit kell a szovjet urai közül kivégezni.

A letartóztatott diákok Moszkvába hamisított kommunista pártkönyvecskékkal felszerelve jöttek. Berlinből liberális német tudósok és ottan élő szovjet-barát orosz tudósok ajánlólevelelt hozták. Ez ajánló levelekben arra kéri a szovjethatóságokat, hogy a fiukat tanulmányi utjukban támogassák. Maga a „Berliner Tageblatt“ is lépre ment nekik, mert kétezer arany-márkát előlegezett Oroszországból jövő tudósításokért. Több nagyobb jelentős cég, közöttük a Michael-koncern és a Rudolf Herzog-féle áruház vállalták az állítólagos tanulmányi expedíció finanszírozását és azt kérték tőlük, hogy küldjenek időről-időre gazdasági jelentéseket az országról. Kindermann detektív volt, azonban a berlini rendőrség különböző visszaélései miatt menesztette. A másik két fiut, mint terroristát, a reakciós körök nagyon jól ismerik.

hogy gyönyörködjék, amíg engem elítélnek. No de ezen rajtvavesztett. Kérem mindent jegyzőkönyvbe venni.

A bíróság ezután vallatás alá fogja Macsait, aki példátlanul tagad mindent. Nem lehet se-hogy se zöldágra vergődni vele. Az elnök az utolsó tromfhoz nyul:

— Elrendelem Macsai József letartóztatását. Három hónapig vizsgálati fogságban fog ülni, addig talán meggondolkozik.

Macsai savanyuan néz körül és Erős kárörvendő arcával találkozik, aki így szól hozzá: — Vallj be mindent. Azért a kis bagóért úgy sem kapunk sokat.

Macsai ötöl-hatol, végre kinyögi:

— Az igaz, hogy ketten csináltuk, de Erős dolgozott, én csak néztem. A végén kezembe nyomta a lecsatolt retikült. Hát persze, hogy nem dobtam el. Kérem én nem vagyok bűnös.

Rövid tanácskozás után az elnök kimondja a tanács határozatát, mely szerint az ülést elnapolja. Egyszersmind elrendeli, hogy a két cinkost külön zárkába tegyék. Macsai busan ballag a fogházorók előtt, valószínű, hogy ezután csak akkor jön fel a törvényszékre, ha arra írásbeli meghívót kap.

A verekedésnek a rendőrség közbelépése vetett véget. A garázda fiatalembereket előállították a rendőrségen, ahol kitűnt, hogy mindhárom a temesvári jegyzői tanfolyam hallgatói. A súlyosan sebesült fiatalember Bilig Károly, aki német származása dacára nagysoviniszta és többször részt vett különböző tüntetéseken, amiért több eljárás folyik ellene.

Az amerikai egyetem Bairuthban, a zsidó nemzeti tanács Varsóban és számos más nagy zsidó testület. Sir Alfred Mond beszédében csodálkozását fejezte ki afölött, hogy az ország kormánya a technikumot nem támogatja.

— **Megnyílt a haifai technikum.** Haifából jelentik: Február 9-én Sir Alfred Mond, a technikum igazgatótanácsának elnöke és az angol alsóház tagja ünnepélyesen megnyitotta a Héber műegyetemet. A megnyitás alkalmával M. Usiskin, a Zsidó Nemzeti Alap elnöke és a palesztinai executive tagja, továbbá dr. Alfred Ruppin és a palesztinai északi járás kormányzója, Symes ezredes, Dizenhoff, Tel-Aviv polgármestere, a technikum igazgatója, Alexander Blok tartottak nagyhatású beszédeket. A megnyitás alkalmával írásos üdvözlést küldtek Sir Herbert Samuel, Palesztina kormányzója, sir Ronald Stors kerületi kormányzó, dr. Weizmann Chaim, Kish ezredes, Achad Haam, továbbá az amerikai egyetem Bairuthban, a zsidó nemzeti tanács Varsóban és számos más nagy zsidó testület. Sir Alfred Mond beszédében csodálkozását fejezte ki afölött, hogy az ország kormánya a technikumot nem támogatja.

— **Automobil-baleset.** Turi György magyar-fenesi lakost az elmúlt napokban elütötte Kis Márton magyar-fenesi lakos automobilja. Az automobil-ugyanis nekiszaladt egyik utszéli póznának, amely mellett Turi György állott. Az automobil elgázolta. Turit, aki kezén, lábán súlyos sérüléseket szenvedett, beszállították a kolozsvári klinikára.

Jókai-centennárium

Holnap lesz száz esztendője annak, hogy Jókai Mór, a magyar mese- és nagymestere Rév-Komáromban megszületett. Mindenütt, ahol magyar nyelven értenek és olvasnak és mindenütt, ahol a nagy költő műveit fordításban ismerik, — e centennárium alkalmával kigyulnak az emlékezés és szeretet őrüzei. A kritika Jókai regényirői tulajdonságait meglehetősen kikezdte. Szemére vetették, — és jogosan — hogy alakjai nem e földi világról valók, hogy jellemzése lélektanilag fogyatékos. Mindez igaz — és mégis: Jókai nagysága ma talán tisztábban áll előttünk, mint valaha rajongó közönsége előtt állott. Mert nem fontos, hogy Jókai mint regényíró elfordult a valóságtól, hogy művei fantasztikus víziók színeiből tevődtek össze. Hiszen: költő volt, mesemondó, mint Andersen, aki a valóságnál is szennázóbb világot rajzolt meg: a szív, az álom, a képzelet tünékeny, illúziókkal ékes világát.

Bármily szigorúak legyenek az esztétika és irodalomtörténet követelményei a regényíróval szemben, — azt nem lehet állítani, hogy a képzelet világa ne volna egyenrangú a valóság világával. Csak minden esztétikai előítélet nélkül kell néznünk ezt a világot — és akkor gyönyörűséggel merülhetünk el benne, lerázva magunkról a prózai élet küzdelmének porát, elszabadulva azoktól a kötelemektől, melyeknek súlyától szebb, szabadabb régiókba vágyó életünk oly mélyen meggyörményed. A szó szoros értelmében vett regényírásnak lehetnek és lehetnek Jókait messzehagyó mesterei, — de a szó zenéjét, virágok szirmát, fellegek álmát, hol sugarit, tengerek, viharok zivataros melódiáit kevesen szólaltatták meg nálánál telibben hangzó, a szív legtitkosabb redőihöz férkőző hangon. És ki mondhatja ma azt, hogy a képzelődés nem éppolyan *realitás*, mint a valóság világa? Hiszen a realitívitás és a szédületes lehetőségek világában élünk; levegő, égbolt, föld mélye, tengerek végteleneje, őserők bozótja titkos életekkel és világokkal van tele s a csodáknak hitt elemek villamos drótokon, rádiókészülékeken át lettek mindennapi életünk kiszolgálói.

Jókaiában ezek, a ma már realitást jelentő elemek izzó sejtelemként éltek. Vajjon a sejtelem kevesebb, mint a megvalósulás? Gyakorlatilag minden bizonnal igen, de az érzések szemszögéből nézvést nem.

Boldog az, aki hinni, még boldogabb az, aki hitetni tud. Jókai ennek a kettős boldogságnak soha ki nem fogyó bűvöletében élt. A föld porának csak csillogását látta meg, a nőben csak az angyalt, a férfiben csak a hőst. Hogy a világ nem ilyen? Igaz. De vajjon nem lehetne olyan, amilyennek Jókai látta és hirdette? Ha volt emberi képzelet, mely Iris istennő rózsaszín fátylain át tudta látni a föld mocskát, ha volt fül, mely a szférák zenéjét halotta a szörnyű diszharmonióban is, — ugy ez csak dicsősége az emberi nemnek, mely a gonosz-ság véres örületében annyiszor gyalázta meg a nagyságról álmódzó profétákat, költőket és vallásalapítókat. Ha ezeken a szempontokon át nézzük Jókai jelentőségét és a roppant művet, amelyet örökül hagyott, — akkor a kifogásoló és gáncsot kereső kritika szempontjai igen törpévé zsugorodnak össze.

Gunyulódo századunk idegesen rezzen össze minden fantasztikum láttán, mialatt elfelejti, hogy a nagy kezdeményezések, a nagy vallások, a nagy társadalmi mozgalmak mind fantaszták, rajongók képzeletéből nyerték első impulzusaikat. A rajongó, a „fantasztika“ Jókai volt az, aki megálmodta a repülőgépet, mikor még erről álmodozni merő fantasztikum volt — és ime: az álom beteljesült. Amit szűk képzeletű agyunk éppen korlátosságánál fogva nem tud felfogni, arra még nem mondhatjuk, hogy *nincs*. Nincs, mert nem érezzük. Jókai, a költő előbbjárt a képzeletével álmokban érezte meg azt, ami még csak eljövendő.

Ezért volt nagy a nagyok között is, ezért maradandó az a hatás, melyet közönségére tett s melyet még sokáig fog fentartani a nagy zsenik iránt könyörületes idő.

Ha semmi mást nem tudnánk Jókai nagyságának igazolására felhozni, mint azt, hogy tudása rendkívüli, szinte felmérhetetlen volt, — ez maga is elég bizonyosság volna mellette. Asztronómiában, földrajzban, kémiában, jogtudományban, néprajzi ismeretekben olyan otthonosan mozgott, mint akár-hány szaktudós. És a tudomány holt anyagát csodálatos stilművészetével, a szó zeneiségének pompás kiaknázásával tudta beállítani művésze hatalmas ornamentikájába.

Születésének századik évfordulója egy sok mindenből kiabrándult korszakot talál. A vér, arany és sár korszakában az ő trascendens zsenijének arany-sugarai jóleső meleggel árasztja el a még álmódi, hinni és rajongani tudó lelkeket. A Jókai emléket ünneplő szeretet annak a hitnek és ábrándnak meg-

becsülése, hogy az emberiség túl a realitások szomorú valóságán, túl aljasságokon és küzdelmeken ragaszkodik egy szebb világ bűvöletéhez és közepe roszasága ellenére is — hisz bünei nagyszerűségében és jósága angyali tisztaságában.

Salamon László

Csak a termelés és a fogyasztás regenerációja mentheti meg Európát

Cassel svéd professor előadása Európa pénzügyi problémáiról

(Berlin, febr. 17. Az Uj Kelet állandó munkatársától.) Cassel, a közgazdaságtan hírneves svéd professzora, aki az 1922-ben Genuában tartott pénzügyi konferencián különösen ismertté tette nevét, a német politikai és közgazdasági élet reprezentánsai előtt a napokban nagyjelentőségű előadást tartott Európa pénzügyi problémáiról.

Cassel professor már a genuai konferencián is meglepő éleslátással mutatott rá a pénzügyileg és gazdaságilag teljesen lerongyolódott Európa újjáépítésének lehetőségeire. Jelenlegi előadásában, melyen Luther kancellár, Loeb képviselőházi elnök és Schacht, a német birodalmi bank kormányzója is megjelent, az ingadozó valuták stabilizálásának módjaira mutatott rá.

Le kell mondani az aranyértékre való visszatérésről

Cassel elméletének egyik sarkalatos pontja szerint, — melyet az európai valuták ingadozásából vett tapasztalatok igazolnak — a stabilizációs törekvések csak ott vezethetnek sikerre, ahol az aranyértékre való visszatérésről lemondanak. Az, hogy Anglia nem így járt el és tényleg visszatért a békebeli aranyértékre, semmit sem jelent, mert Angliában a békebeli aranyérték és a háboru utáni valutáris eltolódás között oly kicsiny volt a különbség, hogy egy deflációs politika keresztülvitele a közgazdaság érzékeny megtámadása nélkül is lehetséges volt. Európa nemzetközi pénzügyi szanálása csak akkor volna lehetséges, ha minden ország pénzügyi kormányzata belátná végre azt, hogy a pénzügyi mesterséges emelése lehetetlen anélkül, hogy a termelésnek lényeges károkat ne okozzon.

Az elszegényedett európai államok nem bírhatják el azt a természetes depressziót, amely a pénzügyi értékek egy csapásra aranyértékre való emelésével a termelésre feltétlenül lesújt, még akkor sem, ha ez az áttérés fokozatos és hosszú évekig tartó volna.

Ezt az elvet már a genuai konferencia szakértői is teljesen magukévá tették. Annál szomorúbb s Európa pénzügyi szanálására nézve annál végzetesebb, hogy az egyes nemzetek pénzügyi kormányzatai, így különösen Bratianu Vintila román pénzügyminiszter is, a valuta-kérdésből presztizskérdést csinálnak s ahelyett, hogy számolnának a realitásokkal, állandóan lélektani momentumokra hivatkoznak, melyeknek pedig a stabilizálás problémájához semmi közük nincs.

A helyes út: a pénz belföldi vásárlóerejének stabilizálása

Cassel professor ezután kifejti, hogy az egyes nemzetek pénzügyi szanálásához egyedül a pénz belföldi vásárlóerejének és a belső árnyójának stabilizálása vezet. Ez a stabilizálás csak úgy lehetséges, ha az ország fizetőeszközökkel való ellátását az egyes pénzügyi kormányok az illető országok közgazdasági szükségletével hozzák arányba. Egy, az államtól teljesen független központi banknak kell vállalnia a felelősséget arra, hogy ezt a szükségletet a megfelelő szűk határok között elégítik ki csak és ezen határon felül még az államnak sem nyújt hitelt. A stabilizáció eszközeinek fókuszában egy célszerű diszkontpolitikának kell állania, mert hiszen a diszkontpolitika mindenütt és mindenkor az egyes államok gazdasági életének biztosító szelepe. Gondoskodni kell arról, hogy a bank által nyújtandó hitelek által csak annyi tökemennyiség használtassék fel, amely az ország tényleges szükségleteinek megfelel.

A német állami bank speciális feladatai

A kiváló professor előadásában ezután a speciális német viszonyokra tér át. Rámutat

arra, hogy a német állami banknak és a Renten-banknak speciális feladatai vannak. E két intézetre hárul az a feladat, hogy a német gazdasági élet egyensúlyát, amelyet a hatalmas infláció erősen meggingatott, helyrehozza. A hatalmas német infláció alatt a német bankok rendkívüli magas kamatlábak mellett elégitették ki a piac hiteligenyét. Ezek a magas kamatlábak azonban nem uzsoraüzletként jöttek létre, hanem a pénz teljes elértéktelenedésének megakadályozása volt a céljuk. A fantasztikus magasságu kamatlábak azonban még sem tudták megakadályozni a hiressé lett német „Kapitalflucht“-ot, mely után meggingott a bizalom. Rámutatott ezután az előadó arra, hogy milyen fontos a külföldön elhelyezett német tőkéknek az országba való újra visszahozása. A belföldi termelés regenerációja természetesen újra csak magas kamatláb mellett képzelhető el, annak az elvnek érvényesítésével, hogy a tőkepiacon állandóan a korlátozottságnak kell érvényesülnie. Ha ezen az uton az árnyó stabilitása bekövetkezik, következhetnek csak a tényleges pénzügypolitikai és technikai műveletek.

Állandó beváltási alap szükséges

Ezen pénzügypolitikai és technikai műveletek keresztülvitelénél — folytatta előadását Cassel professor — tényleg szükséges egy állandó beváltási alap fentartása, amelynek létezése azonban feltétlenül kötve van ahhoz, hogy a valuta aranyban való beválthatósága biztosítva legyen. Mindazáltal az aranyalap nem ad olyan valutának értéket, amelynek ezen aranyalap nélkül is nincs meg a belső értéke. Tévedés például azt hinni, hogy a német állami bank a nyolcszázmillió dolláros amerikai kölcsönt akár a fedezeti kvóta arányában is, teljesen felhasználhatná pénzkibocsátásra. Ha a piac korlátozott szükségletein kívül pénz kerül forgalomba, úgy az elértéktelenedési folyamat elkerülhetetlen. Aranyfedezet halmozása által nem lehet a valuta értékét emelni; az aranyfedezet arra jó, hogy nemzetközi pénzügyi operációkra használtassék fel és a pénz belső és külső vásárló erejének stabilitását biztosítsa.

Végző konklúzió: a termelést és fogyasztást kell regenerálni

A szörnyű pénzügyi káoszról, mely ma egész Európában uralkodik — fejezte be előadását Cassel professor — nem vezethet ki más, mint annak az elvnek gyakorlati érvényesítése, hogy a termelést és fogyasztást regenerálni kell, mely egyedül biztosíthatja az árnyó stabil voltának fentartását. Okos és előrelátó diszkontpolitika, a pénzpiac állandó feszültségben való tartása, — ezek a helyes valutapolitika utjai.

Cassel professor igazságaira mi sem jellemzőbb, mint az, hogy követője: Schacht, a német Reichsbank kormányzója, az ő elveinek érvényesítésével nyitotta meg a teljes lehangolásban volt német gazdasági élet normalizálását, mely azóta egyre erőteljesebb lépésekben halad előre.

Havas Imre

ED. OBERLEITNER'S SÖHNE

Mähr. Schönberg gyári lerakata

Lenvászon

Lendamasztárak

Lenzsebkendők

Kondor Lászlónál, Arad, Str. Crisan

(Karolina) 8. Csak viszonteladóknak.

* Oradea-Maren hirdetések, előfizetéseket felvesz és reklamációkat elintéz az Uj Kelet nagyváradi képviselője, Blum Zsigmond. (Ezredévi emléktér) Parcul Eminescu 2. sz. (Ernyőüzlet).

Az Uj Kelet az ország napilapja Szerkesztők: G. Felelős szerkesztő: Előfizetési árak: 240 lei, fél

Tudom azt, sok ellenszenv és egy-két nap

Szerda

5865 Sövat 24
1925 február 18

néhány ilyen hátamat az ü Somlyó Bódog intellektuelek rából följjagat Akkor halottg ták, hogy hal én azt mondot dem, a hiteha is, ha a maga tartottam a h nagyobb hatal üzentem széke zsidó kultures adták elő. Ak tottam a háta parancsolt vel mostan is, és koztató üzenet

Hallom ara ges kulturára kivánnak felr Ady-kultures Nem tudom, l koah és elhis vassa. Azt, h kultúrjelentős egymagához minden tagjál Bizony ez ne hajh! — vers szegény zsidó

Hát nagy minden sora tulságosan is az aradi Hal tett, amit elk zása minden Hakoah Hal telez. Ha les Kinizsi névre ünnepeket és hódolatával f elé. És szivbe teni azt a ma magyar test tura kultuszá tura címén annál jobb. D dig vannak z jesen tisztába kulturával, a lanság és c tartani. Még En üzenem a szon a neve l választja: tiszt választja tiszt a magyar ku renessansz és Üzenem az zászlója van, az egyiknek istent szolgál igazán. Kese nyujtom a h hatalmak par és én engedé Hakoahnak.

Most már

HIREK

Az Uj Kelet az egyetemes erdélyi és bánági zsidó ság napilapja
Szerkesztők: Giszkalay János és dr. Marton Ernő
Felelős szerkesztő Dr. Marton Ernő
Előfizetési árak: Egy hónapra 85 lei, negyedévre 240 lei, félévre 460 lei, egész évre 850 lei.

A mai naptár

Tudom azt, hogy ezzel a néhány sorommal sok ellenszenvet fogok magam ellen ingerelni és egy-két napig talán gyűlölködő kifakadásoknak leszek célpontja. Egy nap és két nap bele fog mulni a napok semmibe távozó karavánsorába, állom a a lelkek ingerültségét és szavak kifakadását, mert nagyobb ur parancsol énelem.

Szerda
5865 Sóvat 24
1925 február 18

Ennekem most üzennem kell, ellenszenves, rossz üzenetet és én üzenek az aradi Hakoahnak. Emlékszem, volt már néhány ilyen üzenetem és én nyugodtan adtam hátamat az ütőknek. Amikor a hitehagyott Somlyó Bódog sirja fölött fölajdult a zsidó intellektuelek sirató tábora, a gyászolók táborából fölajgatott az én sirató károgaom is. Akkor halottgyalázó lettem és szemembe csapták, hogy halotról vagy jót, vagy semmit. És én azt mondtam, hogy a halál még nem érdem, a hitehagyott hitehagyott énekek akkor is, ha a maga kezével vet véget életének. És tartottam a hátamat az ütőknek, mert egy nagyobb hatalom parancsolt velem. És máskor üzentem székelyföldi zsidó lányoknak, amiért zsidó kulturestélyükön Csiky Gergely darabját adták elő. Akkor magyarfaló lettem és én tartottam a hátamat az ütőknek. Mert nagy ur parancsolt velem, nagy ur parancsol velem mostan is, és én üzenek keserű, megbotránkozató üzenetet az aradi Hakoahnak.

Hallom aradi Hakoah, hogy szép, emberséges kulturára vetemedtek. Árva gyermekeket kívánnak felruházni avagy felcipőzni és nagy Ady-kulturestét rendeznek február havában. Nem tudom, hogy elhiszi-e nekem az aradi Hakoah és elhiszi-e mindenki, aki e sorokat olvassa. Azt, hogy nagy Ady Endre neve és kulturajelentősége áll olyan szívbéli közelségben egymagához, mint az aradi Hakoah minden minden tagjához külön-külön és együttvéve. Bizony ez nem is lehet másképen, mert — hajh! — versiró vagyok én is, magyarul író szegény zsidó igric.

Hát nagyon is lelkem közelében ég Ady minden sora és mondják sokan, hogy talán tulságosan is közel. És én mégis azt üzenem az aradi Hakoahnak, hogy szégyenletes a tett, amit elkövetendő és méltó megbotránkozása minden zsidó elgondolásnak. Az aradi Hakoah Hakoahnak hívják és ez a név kötelez. Ha lesz vagy van egyesület, amely a Kinizi névre hallgat, ám rendezzen az Ady-ünnepeket és mi és én, a megbecsülés szívbéli hódolatával fogunk járulni nagy Ady- emléke elé. És szívbéli megbecsüléssel fogjuk köszöneti azt a magyar sportegyesületet, amely a magyar test kultuszán kívül a magyar kultúra kultuszát is feladatává teszi. És ha kultúra címén árvákat cipőznek: annál szebb, annál jobb. De a Hakoah név kötelez és ameddig vannak zsidók Aradon, akik nincsenek teljesen tisztában Bialik jelentőségével és a zsidó kultúrával, addig egy Hakoahról csunya zsidótlanság és csunya felkínálkozás Ady-estéket tartani. Még ha árvákat kívánnak is felcipőzni. Én üzenem az aradi Hakoahnak, hogy válaszon a neve között és Ady között. Ha a nevét választja: tiszteletreméltó zsidó név. Ha Adyt választja tiszteletreméltó magyar név. De Ady, a magyar kultúra lobogója és Hakoah a zsidó reneszansz ászlója.

Üzenem az aradi Hakoahnak, hogy akinek két zászlója van, az csak áruló lehet. Árulója vagy az egyiknek, vagy a másiknak. És aki két istent szolgál, az egyben sem hisz őszintén, igazán. Keserves üzenet ez, de kellett és én nyújtom a hátam az ütőknek. Nálam nagyobb hatalmak parancsolnak velem és a szavammal és én engedelmeskedtem: Üzentem az aradi Hakoahnak. (g. j.)

Ujabb óriási selyemcsempészést leplezett le a nagyváradi rendőrség

Máramarosszigeten keresztül csempészték be a selymet az országba

(Oradea-Mare-Nagyvárad, febr. 17. Az Uj Kelet tudósítójától.) Még élénken emlékeztet az a selyemcsempészési ügy, melyet a biharpüspöki határrendőrség nemrégiben leplezett. A nagyváradi rendőrség most újabb nagyarányú selyemcsempészésnek jött nyomára, melynek számai Máramarosszigetig ágaznak el. A csempészéssel kapcsolatosan ezideig egy letartóztatás történt és a rendőrség szerint további letartóztatások várhatók ez ügyben.

A nagyváradi rendőrségnek feltűnt, hogy az utolsó időkben valósággal elárasztották a nagyváradi utcákat és üzleteket selymárukkal. Az árusítók többnyire kétes egyének voltak, akik a selyem méterét kétszáz-kétszázötven lejfel kínálták eladásra, vagyis lényegesen olcsóbban, mint az üzletekben. A selymet — különösen a belvárosi forgalmas utcákban árusították, ahol a járókelőknek kínálták eladásra. A rend-

őrség emberei gyanusnak találták a dolgot és érdeklődni kezdtek a selyem beszerzési forrása felől. Ezen a nyomon elindulva, néhány óra leforgása alatt bizonyos lett, hogy a nagymennyiségű selyem csak csempészúton juthatott be az országba. A rendőrség ezután több selymárust kihallgatott, akik egyöntetien azt vallották, hogy a selymet Máramarosszigetről hozták le Nagyváradra. Természetesen azt, hogy tudtak volna arról, miszerint a selyem csempészés útján került az országba, tagadták.

A vallomások alapján Máramarosszigeten is nyomozás indult a selyemcsempészés ügyében, melynek eredményeképpen letartóztatták Über Etel máramarosszigeti leányt, akinek kihallgatása a mai nappal kezdetét vette. A rendőrségnek az a feltevése, hogy a becsempészett selymek, melynek mennyiségét igen nagyra becsülik, valamilyen titkos raktárban vannak elhelyezve.

— **Haláleset.** Kedden este félnyolc órakor Kolozsváron a zsidóság egyik érdemes ösz tagja hunyt el rövid betegség után: Pollák Salamon borkereskedő, rabbi Hillel Pollák, a szászrégeni gaom fia. A hetvenkétéves tudós és nemes érzésű zsidó embert, az elmult szombaton még az Ohel Mose templomban a Tóra elé hívták. Három nappal ezelőtt tudógyuladásba esett és azóta állapota rosszabbodott. Halála előtt megáldotta fiát, dr. Pollák Sándor ügyvédet és unokáit. Azután elmondotta a körülállókkal a bűnbánó imát. A megboldogult, aki egykor a hitközség alelnöke és a Chevra Kadisa elnöke volt, atyja mellé fogják eltemetni a szászrégeni temetőben. A holttestet szerdán délelőtt tizenegy órakor viszik el a Dávid Ferenc utca 14. szám alóli gyászszobából.

A Palesztina-mandátum megadja a lehetőséget, hogy a Keren Kajemeth a zsidó nép számára megszerezze az országot.

— **A gazdasági „előny.”** Fizetésektelen-séget jelentett egy kolozsvári kereskedő és harminc százalékos egyezséget ajánlott fel hitelezőinek, olyanformán, hogy erre az összegre nagyváradi sógorának három hónapra kiállított váltóját adta felezetül. A hitelezők hosszas alkudozás után belementek ebbe a megoldásba, csak egy brassói gyáros akadékoskodott. A fizetésektelen kereskedő gőzerővel puhította, könyörgött neki, magyarázta, hogy nem tud többet fizetni, de hiába. Amikor már látta, hogy semmi sem használ, félrevonta a csökönyös hitelezőt és így szölt hozzá:

— Nézze uram, bár tudom, hogy ez a törvény értelmében tilos, de megígérem önnek, hogy a többi hitelezővel szemben nagy előnyben fogom részesíteni, ha hozzájárul az egyezséghez.

A gyáros csak ezt akarta. Diadalmas arccal tért vissza a hitelezők karához és miután a forma kedvéért ellenkezett még egy darabig, aláírta ő is az egyezséget. Amikor véget ért a tárgyalás és a hitelezők eloszlottak, a brassói gyáros megfogta a fizetésektelen kereskedőt és ígérete beváltását sürgette.

— Ja, — mondta a kolozsvári kereskedő — csak azt akartam mondani, hogy az a nagyváradi sógorom már rég tönkre ment, nincs annak egy vasa se.

— De maga azt mondta, — szölt elhülve a brassói hitelező — hogy nagy előnyben fog részesíteni a többiekkel szemben...

— Hát nem részesítettem nagy előnyben? A többiek csak három hónap múlva fogják ezt megtudni...

— **Felmentették a hullagyalázással vádolt pécsi egyetemi hallgatót.** Pécsről jelentik: A múlt évben az egyetemen elkövetett hullagyalázások miatt az egyetemi hatóság megindította a vizsgálatot és ennek eredményéhez képest Hoffmann Gézárt kizárta a pécsi egyetemről. Ezt a határozatot a kultuszminiszter akként változtatta meg, hogy Hoffmann Gézárt valamennyi magyarországi egyetemről örökre kizárta, a parlamentben előterjesztett fajvédő interpelláció eredményeként pedig a fegyelmi akták az ügyességhez kerültek. Az ügyész-

ség Hoffmann és az elbocsátott egyetemi szolgalekedetében vallás elleni kihágást látott fenforogni. Az ügyben a járábírság ítélkezett, amely Hoffmann Gézárt a vád alól felmentette. Ez ellen az ítélet ellen az ügyészség felebbezett. Így került az ügy szerdán a törvényszék elé. A törvényszék a járásbírság ítéletét helybenhagyta. Annak ellenére, hogy a törvény értelmében ez ellen az ítélet ellen jogorvoslat nincs, az ügyész senmiségi panaszt jelentett be és így az iratok a táblához kerülnek.

— **Aki robbanó golyóval játszott.** Lebene György tizenkilencéves lapupataki fiu robbanó golyóval bibelődött. Kalapáccsal ütögette, le akarta verni róla a rászoruló kis rézabroncsot. Ütögetés közben felrobbant a golyó és a fiúnak leszakította jobb kezét. Súlyos sebesülésével a kolozsvári klinikára szállították.

— **A munkásszabadiskola előadásai.** Folyó hó 18-án, szerdán este fél nyolc órakor az Építőmunkás-Otthonban Székely János tart előadást „Ipar, kereskedelem, közgazdaság” címmel. Vendégeket szívesen látnak.

— **Eljegyzés.** Gewürz Károly Reghiu-lasac-ról, eljegyezte Rosenberg Matildkát Uriusel de sus-ról. (Minden külön értesítés helyett.)

— **Műfogak acélból.** A német ipar és kereskedelem az idén fokozott erőfeszítéssel készül a német birodalom hagyományos közgazdasági eseményére, a március 1-én megnyíló lipcsei vásárra. Az idei tavaszi vásárra a német kereskedelem és ipar számos szenzációs újdonságot tartogat. Így a Krupp-műveknek sikerült újfajta eljárással olyan acélt előállítani, amely nem rozsdásodik. A rozsdamentes acél számos iparágban ki fogja szorítani a nemes fémeket. Erre vonatkozik már hosszabb idő óta folytatott kísérleteket. Kruppék találmányukkal műfogakat is akarnak gyártani. Erre vonatkozik már hosszabb idő óta folytatott kísérleteket, melyek eredménnyel jártak. Így tehát csakhamar eltűnik majd a porcellán, arany-, és platinafog és széles néprétegeknél elfoglalja helyét a sokkal olcsóbb acél-műfog.

— **A Szociális Missziótársulat vasárnapi matinéja a Magyar Színházban.** A Szociális Missziótársulat növédelmi hivatala vasárnap, e hó 22-én nagyszabású matiné rendez a kolozsvári Magyar Színházban. A matiné — amelynek rendezésében Kolozsvár legelőkelőbb urhölgyei fajra és vallásra való tekintet nélkül vesznek részt — igen nagysikerűnek ígérkezik. A műsorban az ifjúság színe-java fog szerepelni. Prologót Ihász Aladár írt. A prologót egy bájos mesejáték követi, melynek „Lacika” a címe és 30 csöppség fog benne fellépni. Tárgyánál és rendezésénél fogva ez a kis mesejáték nemcsak a kicsinyeket, de a felnőtteket is nagyon fogja szórakoztatni. Ezután „Január urfi” címmel egy némajáték következik pantomim-táncbetétekkel tarkázva. Tekintettel a nemes és jótékony célra, melynek javára ezt a matiné a Szociális Missziótársulat rendezi, a közönség érdeklődése egyre fokozódik a matiné iránt. Jegyeket a Magyar Színház pénztáránál lehet előre váltani.

* **Elszigeteltem és elmaradva a világkultúrától él, ha nem fizet elő nyomban az „Exlibris” folyóiratra.** Lepage könyvvezet Kolozsvár ingyen küldi az „Exlibris” prospektusát.

Most már csak a „CEYLON” kávé a legjobb! Tea és Kávébehozatali lera-
kat — (Óvár) Strada Matei 2.

KÖZGAZDASÁG

Egységesen rendezik a kis és középalmok vámsszázalékát

Megszűnik a vámmalmok konkurrenciája. Biztosítva van Kolozsvár intregálliszt ellátása

(Cluj-Kolozsvár, február 17. Az Uj Kelet tudósítójától.) Utóbbi időben a különböző vidékeken működő vámmalmok között az örlési százalék tekintetében óriási konkurrencia fejlődött ki ugyannyira, hogy egyes malmok csak-hogy a parasztoktól örlési anyagot szerezzenek, két-három százalékra nyomták le az örlési százalékot. Ez az állapot teljes anarchiára vezetett, ugyannyira, hogy egyes vámmalmok a fentartásukhoz szükséges, ugynevezett rezsi-költséget sem tudták megkeresni.

Ezen állapotok visszássága arra indította az újabbban megalakult közép- és kismalmosok szindikátusát, hogy a vidéki malmok között megegyezést hozzon létre egy bizonyos maximumt vámszázalék elfogadására, mely által az egyes malmok örlési anyaggal való ellátása, továbbá jövedelmi kontingense is biztosítva legyen. A tárgyalások, melyek már körülbelül két hónapja tartanak, kellő eredménnyel végződtek, amennyiben az egyes malmok, különösen pedig a biharmegyei malmok között elvi megegyezés jött létre arra, hogy a vámszázalékot egységesen és minden egyes malmra kötelezően tíz százalékban fogják meghatározni, amely százalékhoz két százalék portlást vesznek tekintetbe, úgy, hogy a malmok

az örlésre adott gabona minden száz kilogramja után a portlással együtt tizenkét százalékot számítanak fel.

Ezen megegyezés végleges perfektualása a napokban fog megtörténni. A kis- és közép-malmosok szindikátusa e hó huszonkettedikére Nagyváradra értekezletre hívta össze a biharmegyei vámmalmok tulajdonosait. Az értekezleten minden bizonnyal az érdekelt felek a vámszázalék egységes rendezése tekintetében a fentemlített szempontok szerint fognak határozatot hozni.

Itt említjük meg, hogy a kormány távirati intézkedéssel feloldotta a Kolozsvár részére lekötött egységes lisztet. Mint ismeretes ugyanis, a kolozsvári lisztkereskedők arra kérték a város tanácsát, járjon közbe a kormánynál, hogy az a regátban Kolozsvár részére vásárolt lisztmennyiséget oldja fel a zár alól s elszállítására adjon engedélyt. Utalea polgármester vasárnap este ennek kisürgetésére el is utazott Bukarestbe. Időközben már megjött az értesítés arról, hogy a kormány a vásárolt lisztet a zár alól feloldotta és a szállítási engedélyt megadta. A távirati értesítéssel egyidejűleg néhány vagon liszt be is futott Kolozsvárra, úgy, hogy a kenyérellátás most biztosítottnak látszik.

A mai valutapiac

A mai napon nem volt lényegesebb változás a devizapiacra. Csendes forgalom mellett a következő árfolyamokon történtek kitések: Osztrák korona 356—358, magyar korona 372—375, cseh korona 589—592, francia frank 1040—1050, svájci frank 3840—3850, dollár 19800—19850, angol font 955—960, olasz lira 820—825.

Valutapiac február 17-én:

Bukarest. Devizák: Páris 1040-00, Berlin —, London 946-00, Newyork 198-00, Róma 817-00, Zürich 3820, Bécs 27-80, Prága 585.

Bukarest. Valuták: Napoleon 740-00, márka 46-25, leva 133, török lira 105, font sterling 940, francia frank 10-60, svájci frank 38-00, olasz lira 820, drachma 330-00, dinár 310-00, dollár 196-25, lengyel marka 36-50, osztrák korona 28-00, magyar korona 27-00, cseh korona 565.

Zürich. Nyitás—Zárlat: Berlin 123-62—123-50, Amsterdam 208-75—208-75, Newyork 519-25—519-50, London 2479-00—2479-50, Páris 2727-50—2775-00, Milánó 2135-00—2137-50, Prága 1535-00—1535-00, Budapest 72-00—72-00, Belgrád 850-00—850-00, Bukarest 265-00—265-00, Varsó 100-00—100-00, Bécs 73-25—73-25.

Párisi tőzsde: Bukarest 978-00, Zürich 368-00.

Egy kolozsvári nagy textilcég kényszerregezsége. Az a nagyarányú kényszerregezségi folyamat, amely egyre nagyobb arányokat ölt Románia kereskedelmi életében, ma egy olyan kolozsvári céget sodort magával, amely tekintélyes helyet foglalt el a romániai textilpiacra. Az Ursus-féle Széchenyi-téri textil-nyákereskedő cég dr. Roth Hugó ügyvéd útján kényszerregezségi eljárás megindítását kérte a törvényszéknél. A cég passzívja 13,500.000 lej tesz ki 6,500.000 lej aktívával szemben. Hitelezőinek, akik legnagyobb része külföldi cégek, 40 százalék kvótát ajánlott fel, melyet tizenkét egyenlő havi részletben óhajt kiegyenlíteni.

A buzaszállítás forgalmi rendje. Bukarestből jelentik: A buza, liszt és korpa új rendszerének élelbeléptetésével egyidejűleg a kereskedelmi- és iparügyi minisztérium az államvasutak részére a buza és liszt berakására és szállítására az alábbi rendeletet adta ki: A vasúti állomások naponta jelentik a vezérigazgatóság forgalmi osztályának az összes buzaberakodásokat és szállításokat. Jelenteniük kell azt a buzamennyiséget is, ami az állomásokon található. A rendelet megtiltja, hogy búzát, lisztet vagy korpát rakjanak be a malmokból más megyék-

ben levő helyek részére. Ezt a berakodást csakis a leltározó és helyi ellenőrző bizottság írásbeli engedélye alapján lehet elvégezni. Ezt az engedélyiratot a fuvarlevélhez kell csatolni. Megjegyezzük, hogy e a rendelkezés az államvasutaknál tegnap már életbelépett.

Elkészült az osztályosorsjáték törvénytervezete. Bukaresti jelentés szerint az osztályosorsjáték bevezetéséről szóló törvényjavaslat már annyira elkészült, hogy az már március hó folyamán a parlament elé kerülhet tárgyalásra. Az osztályosorsjáték törvénytervezete nagyjában alapul veszi egyes országok törvényét és sok vonatkozásban megegyezik a magyar sorsjáték alapszabályaival is. Ez alapszabályokat Romániában a kormány az összes nagybankok részvételével fogja megállapítani. A pénzüzetek különben alaptökeik arányában vesznek részt a vállalat alapításában. Az igazgatóságot is részben a pénzüzetek, részben a kormánykiküldöttek fogják alkotni. A pénzüzetek közül azok vesznek részt a vállalatban, melyeknek alaptökeje legalább 30 millió lej. A kisebb intézetek együttvéve vehetnek részt a vállalatnál. Az alaptökéket 200 millió lejre tervezik, amelyből 50 milliót az állam, a többi a pénzüzetek adják.

A bécsi marhavásár. A mai bécsi marhavásáron felhajtás volt 2.918 darab. Ebből 746 darab volt romániai áru. Az árak 1000—1500 osztrák koronával olcsóbbodtak. Az irányzat lanya.

Saborsky József és Fiai cég

Wien, III. 4 ST. Marx. Sürgönycim: Saborskysöhne
Wien — Előállat-küldemények címe: Saborsky József és Fiai, Wien ST. Marx. — Huskületemények címe: Saborsky József és Fiai, Wien, Grossmarkthalle.

Farmodont fogkrém lerakata

Farmacon nagydrogueria
Timisoara

1748

Világvárosi szenzáció

GARRET
repülő embercsoda
a Központi Barban

SPORT

Angol-Osztrák válogatott mérkőzés lesz a tavasszal

Anglia profiszövetsége más államokkal is tárgyal

Ugylátszik, hogy a profizionizmusnak több-államba való bevezetése meghozza azt az eredményt, hogy az angol proficsapatok gyakrabban fogják felkeresni az egyes sportcentrumokat. Azzal mindenki tisztában van, hogy az angol és a más európai államok futballsportja között ma már nem áll fenn az a klasszis differencia, ami eddig volt. Ezt lesz hivatva bizonyítani az angol-osztrák válogatott mérkőzés, melyre — a „Neues Wiener Journal“ szerint — már a közeljövőben sor kerül. Az angol profiszövetség elnöke ugyanis kijelentette, hogy hajlandó Bécsben válogatott mérkőzést játszani és most csupán az van hátra, hogy Meisel szövetségi kapitány Londonba utazzon a mérkőzés-alkotására. A lap szerint Meisel már a hét folyamán Londonba utazik.

Ertesülésünk szerint ugyanilyen értelmű tárgyalások folynak angol részről a magyar MLSZ és a prágai sportszövetséggel is.

A nagyváradai kerületi szövetség közgyűlése. A nagyváradai Comitetul Regional vasárnap tartja évi rendes közgyűlését, mely elé várakozással tekintenek a sportkörök. A megjelentő választások rendkívül heveseknek ígérkeznek. Vasca szövetségi titkár szerint egyébként a nagyváradai kerületben március elsején kezdődik meg a bajnoki szezon. A közgyűlés után azonnal összeül a labdarugószakosztály és megejti a tavaszi forduló sorsolásait. Itt említjük meg, hogy a kolozsvári kerületben is március 1-én, tehát a jövő vasárnap kezdődnek meg a bajnoki mérkőzések úgy az ifjúsági, mint az első osztályú csapatok között. A labdarugószakosztály egyébként ma este ülést tart s véglegesen dönt ebben a kérdésben.

Tornaverseny Besztercén. A besztercei BTV vasárnap délután tornaversenyt rendez, amelyre a kolozsvári KKASE tornászgárdáját is meghívták. A KKASE a meghívást elfogadta és meghandicapelt gárdájával részt vesz a versenyen. A KKASE együtteséből ugyanis öt kiváló tornász külföldre távozott s ezek hiányát a csapat rendkívül érzi. Azonban szorgalmas tréninggel remélik, hogy sikeresen megállják helyüket a versenyen. A verseny egyébként revánsjelleggel bír, mert a legutóbbi tornaversenyen Kolozsvárt a KKASE nagy fölényvel győzött a BTV fölött.

Howeroff meghalt. Az angol F. A. alelnöke, a világszerte ismert angol bíró, Anglia legkiválóbb sportegyenlőseinek egyike meghalt Londonban.

Bukaresti eredmények. Coltea—Macabi 2:1 (2:0). — Iuventus—Unirea 2:0 (1:0).

A Comitetul Central rendkívüli ülést tartott, hogy a szezon beálltával felszaporodott ügyeket elintézzék. Tudomásul vették a dési Munkás Egylet fuzióját az Unio-val s hogy a fuzionált egyesület neve Club Sportiv Athletic Dej (Dézi Atlétikai Klub). Hozzájárultak a tenniszszakosztály javaslatához, hogy Románia részt vegyen a Dawes Cup mérkőzéseken. Két tenniszező költségeinek fedezését vállalja a Comitetul Central.

Külföldi eredmények:

Bécs. Amatőr—Slovan 2:0. Az ösről elmaradt utolsó bajnoki mérkőzés. Az Amatőr e győzelmével az őszi bajnokság élére került. Utána közvetlenül a Hakoah áll.

Prága. Sparta—Karlin 2:2. Slavia—Vrsovice 5:2.

Mannheim. WSC Mannheim—IFC Nürnberg 1:0. A nürnbergi csapat veresége meglepetés.

Düsseldorf. DFC (Prága)—FC (Düsseldorf) 5:0.

Biztosítsunk az

„ORIENT“

Általános Biztosító R.-T.-nál

SZÍNHÁ

Magyar

Szerda: Egy nagy Mór születés elcádat tar szám A, pre

Csütörtök: Kárpai második este miéés hály

Péntek: Aranyemb dik esteje, t születésének szám B, mé

Szombat d. u. fél (Ujdonság 4 sorozat 75)

Szombat este 8-ko 7-edszer, pr sorozat 76)

Vasárnap d. e. fél let másoros sorozat 77)

Vasárnap d. u. fél helyarákkal,

MOZ

Select-mozg

Oliwer Twist. S felvonásban, Cner repbeu a csodagy

Uránia-mozg

ciós premier. Bän 5 felvoná-ban a ba ben a kiváló léma de Vožht.

Apolló-mozg

Szenciós amerika Fő zerepben a v Buck.

Hatásos

el a tisztait.

Dr. BIRO

Havas

és a hozzát

mostanában

szé, itószerek

többen kipi

hogy e krem

lán mindenté

hatatlan. Isd

t-lyes maggyé

álta szivessé

nek. Dr. Bir

nagy tégely 2

puder 2

Főraktár: d

Valamint: mi

geriben kap

Telefon 9-18 Te

prim

Kornis Zsig

A LEG

GYAR

Gyapj

Körülbelül

SZÍNHÁZ - MŰVESZET

Magyar Színház heti műsora
 Szerda: Egy magyar nábob (Ünnepi előadás Jókai Mór születésének 100 ik évfordulóján, bevezető előadást tart Janovics József dr. Napi bérlet 73 szám A, premiére helyekkel, sorozat 72)
 Csütörtök: Kárpai Zoltán (A Jókai centenarium második estéje, premiére-bérlet 40 szám, premiére helyekkel, sorozat 73)
 Péntek: Aranyember (A Jókai centenarium harmadik estéje, ünnepi előadás, Szentgyörgyi István születésének 84-k évfordulóján, Napi bérlet 74 szám B, mérsékelt helyekkel, sorozat 74)
 Szombat d. u. fél 4-kor: Nagyherceg és a pincér (Ujdonság 4 edszer mérsékelt helyekkel, sorozat 75)
 Szombat este 8-kor: Fügefalvél (Operettujdonság, 7-edzer, premiére-helyekkel, bérletszámokban, sorozat 76)
 Vasárnap d. e. fél 11-kor: A szocialis missió-egyesület másodos matinéje. (Premiére-helyekkel, sorozat 77)
 Vasárnap d. u. fél 4-kor: Mágus Miska (Mésékelt helyekkel, sorozat 78)

MOZGÓK MŰSORA

Select-mozgó. Szerda, február 18. Premier. *Oliver Twist.* Szenzációs szentimentális dráma 8 felvonásban, Charles Dickens regénye után. Főszerepekben a csodagyermek: Jessie Coogan.

Uránia-mozgó Szerda, február 18. Szenzációs premier. *Bányatűz.* Szenzációs megrázó dráma, 5 felvonásban a bányamunkások életéből. Főszerepekben a kiváló lélektanikusok: Liane Haid és Carl de Voght.

Apollo-mozgó. Szerda, febr. 18. A vakmerő. Szenzációs amerikai cow-boy-dráma, 5 felvonásban. Fő szerepekben a vakmerő amerikai lovas: Jonas Buck.

Hatásos szerek. Nemcsak a tisztelt hölgyvilágnak ajánljuk a **Dr. BIRÓ-féle** (örvényesen védett) **Havas Gyopár Crémet**

ez a hozzátartozó piperszereket. Ezek között a legjobban a leggyorsabb és leghatásosabb a hatásos szerek. Olvasó hölgyeink közül is többen kipróbáltak és véleményük az, hogy a krém szeplőt, májtölt és egyéb alán mindent a bőrkiütések ellen felül meghatározatlan. Igyérjünk a hatásos szerek meggyőződéssel ajánljuk, mert ez által a szivességet akarunk tudni a hölgyeknek. Dr. Biró-féle Havasi Gyopár krém nagy tegely 25 lej szappan .. 22 lej puder 20 lej mosdóvíz .. 25 lej

Főraktár: dr. Biró gyógyszerár, Cluj.
 Valahán: minden gyógyszerárban és boltban kapható. Lloyd 3367

Citrom 300, 330-as
Narancs 80, 100
Szilva ladás és zsákos.
 kapható
LÉB Fivéreknel,
 Cluj. — Telefon 471.

Angliából

a tavaszi és nyári divat legszebb anyagai megérkeztek.

Kabát- és kosztümszövetek, kabátselymek, fantasie maroquinek izléses választékban. Modell darabok.

Cégünk kizárólagos ujdonságai!

Grünwald és Steiner
 női divatkülönlegességek áruháza, Cluj, Piata Unirii No 12.

Kivánatra mintákat vidékre azonnal küldünk.

Fett hering

fel és egész tojás, kapható

Léb Fivéreknel
 Telefon Cluj. Telefon 471

Írdessen az Uj Keletben!

Telefon 9-18 Telefon **Gurahonci** Sörgőnyeim: Kornhoz, Arad

prima portland cementet szállít

Kornis Zsigmond és Márton, Arad, a gurahonci cementgyár vezérképviselei

GYAPJUIPAR R. T. TIMIȘOARA

Gyapjumosóda, gyapjufésülde, kamgarn, vigogne-szövőde, takácsműhelyek, mügyapjagyár, apretura, festőde.

Költőit és szövöttárugyér
 Közelbeli 1500 munkást foglalkoztat. Saját konfekció és juhtenyésztés.

Raktárra érkeztek
 divatujdonságok nagy választékban a
GRÜN-STEINER
 GÖTTVA
 árnyos

APRÓHIRDETESEK

szertől közlésnél egy szó 3—, vastagabb betűvel 6 lej. Leg-
kiseb apróhirdetés 30 lej, állástkeresőknek 30% kedvezmény
Apróhirdetések díja előre fizetendő

Eladó tüzeképes álla-
rotban levő Höffer-
Schrantz gyártmányu
cséplőgépgarnitúra, mely
all 1 db 6 lóerős lokomo-
tív, hozzávaló cséplősok-
ny és szerszámokkal, a
lokomobil alkalmas ma-
lombó elhajtatására is. Ér-
tekezni Teszler Henrik,
Daj. 8596

Ügyes, megbízható, de-
tali cipőkereskedősegédet
mielőbbi belépésre keres
Fratii Grünfeld, Satama e.
8593

Eladók vadonatúj, na-
gyon szép háló, ebédő
és konyhabutorok. Érte-
kezni Maion-utca 10 alatt.
8597

Intelligens izraelita kö-
zépkorú nő elmenne ház-
vezetőnek vagy anyá-
helyettesek idősebb u-
emberhez. Cím a kiadó-
ban. 8582

Intelligens izraelita kö-
zépkorú nő elmenne ház-
vezetőnek vagy anyá-
helyettesek idősebb u-
emberhez. Cím a kiadó-
ban. 8582

Házvezető 30—50 év
között, izraelita, világios
örökre, vidéki vá-
rosba keresetlik. Aján-
latok „Házvezető” jel-
legére a kiadóba kéretsek.
8586

Köser szalámigyárhoz
kézi erővel berendezett
complett berendezés, mely
villanyerőre is berendez-
hető, eladó. Értekezhetni
Bernáth Dávidnál, Cluj,
Str. Flu. rásáni (volt Sip-
utca) 7.

Román órát vennék
a dele-otti orákban. Meg-
keresés-k „Kattan” jel-
gér-ki-dóba.

Családi okoknál fogva
sürgösen eladó 50 hold
prima szántóföld, 4 1/2 hold
erdő, telj s mezőgazdasági
felszerelés, 40 drb. mar-
hának való istálló. Szűség
esetén eladó ház és kert
is a község közepén
csutáló és autószer-
fogalom a község n.
Cím a kiadóban. 8591

Kalapzsák

Lepage-nál Kolozsvár. — Kérjen mintát.

Pályázat.

Az oradea-marei orth. izr. hitközségnél ürese-
désben van egy שׂוֹבֵי állás, melyre pályázatok e-
hó vééig a hitközségi irodába Oradea-Mare, Str.
Mansierei No 2, küldendők. Ajánlkozótól me-
kiváratatik, hogy שׂוֹבֵי ירא ה' מרבים legyen és
mint megfelelő בעל תפילה a nagytemplomban
előimádkozhasson. Fizetés megállapodás szerint.
Ajánlatokhoz כבלה és egyéb כתבים másolatok
csatolendők, valamint életkor és családi állapot
megjelölendő. Próbá előimádkozásra csakis a meg-
bízott lez bocsájtva, akinek költsége meg lesz
térítve. — Oradea-Mare, 5695. szept hó 16 án,
1925. február 10-én. Hirsch Henrik, htk. tő-
jegyző, Nussbaum Samuel, htk. elnök.

Mit olvassunk

Amundsen: A déli sark meghódítása	306
Braud doktor különös kalandja	54
Goethe: Maximák és reflexiók	152
Gautier: Az aranygyapjú	72
Hoffmann: Martin mester	84
Károlyi: Egy egész világ ellen	225
Gegen eine ganze Welt	270
Kleist: Kohlhaas Mihály	22
J. de Laetelle: Silbermann (Egy Zsidó gyerek története)	80
Lehne: Markhof család	96
A sors játéka	84
Lugovoj: Nincs kegyelem	22
Mohabbarata	216
Möhler: Új élet	72
Nietzsche: Schopenhauer	48
Jón rosszon túl	238
Panajcs: A holdragas dala	65
Perutz: 8 és 9 közt	40
Shakespeare: Brevarium	173
Targenyev: Az óra és egyéb albeszélések	119

Kották jegyzéke

Warschavsky: Der fodin	14
Roskin: Klipp-Klapp	14
Jankele geht in Schule	18
Chazkele	20
Löw Leo: Chesbojn zedek	14
Eatikhah	20
Löw: O. Dadele	18
Roskin: Ja chaj lili	10
Löw: Tief im Weldele	15
Löw: Fischelch Kejfa	8
Roskin: Der Schikur	15
Dos Heilige Rizndl	15
Schirej: Hamisrach	25

A fentieket a pénz és porto előzetes be-
küldése vagy utánvét mellett szállítjuk.

Az „UJ KELET” könyvosztálya
Cluj, Str. Baron L. Pop 10.

Használjunk kizárólag

Lloyd 3363

PLANTOL

legjobb növényzsír, mert ez
iliszta, egészséges és kiadós!

מֶשֶׁה שֵׁן וְרַחֵם אָרוֹן

Főtisztelendő Fuchs Benjámin nagyváradi
főrabbi felügyelete alatt készült, szigoruan
ortodox rituális előírás szerint.

Képviselet: MIENZ VILMOS Cluj
Str. Julia Maria 8. Telefon 1-18.

Most

vásároljon

kosztüm- és kabát-

szövetet

az új Printemps
volt Mészáros utca No 11.
Cluj. Ünnepeken leszállított
szennzőcisz árakon.

Mészárosok, hentesek!

Friedrich & Haaga gépek

Wolfs, Kutter kolbásztöltőgépek,
Dick-féle korongok, kések, szerszá-
mok. — Szállít azonnal bukaresti
raktárról.

Arnold Weissenstein,
Bucuresti, Stirbey Voda 53.

Lassenco

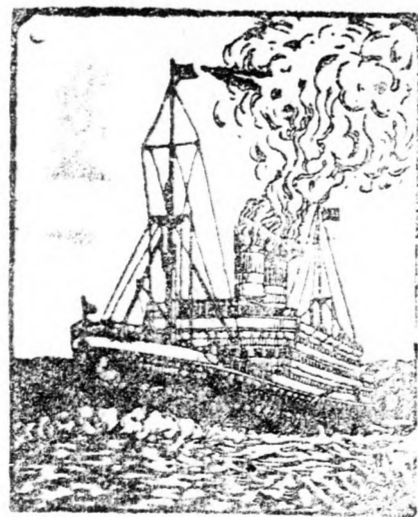
Nemzetközi Szállítási Vállalat
Cluj, Piața Unirii 32. Az Er-
délyi Bank épületében. Tele-
fon 640. Táviratcím: Lassenco

Ajánlja a kereskedő köröknek

gyűjtővagon-

forgalmát ab Wien, Triest, Német-
ország, valamint Csehszlovákia na-
gyobb városaiból.

Rudolf Mosse Rt. 4130

Figyelem!

A QUOTA
Dél-AMERIKÁBA
NEM TELJES

miután az odaváló bevándorlás korlátlan.
Aki tehát Argentiniába vagy Braziliába
gyorsan akar utazni, az írjon
azonnal prospektusért

Cosulich Line
Bucuresti, Cal. Grivitei 181

Legolcsóbb és legkényelmesebb ut AMERIKA, CANADA, ARGENTINA
és BRAZILIÁBA.

Vasuti utazás tartama a hajóig csak 48 óra! Csak egy határ

Purimi mulatságra
legalkalmasabb egyfelvonásos
Orlik és Hebbegő
Meg tudható az Uj Kelet könyvtárányánál
Ára 60 lej.

Figyelem!

Iparosok, malomtulajdonosok, autogarazsok, petroleum-
termékkereskedők stb. Engros elárustás bel- és külföldre:

Könnyű és nehéz benzin, petroleum, gázolaj (motorin),
kátrányolaj, ásványolaj, tartánykocsikban és hordókban

Kivánatra ajánlattal szolgál:

„Solar-Română” Soc. Anon. de Foraj si Industrie de Petrol — Ploesti

Telefon 59-2.

Strada Anast. Panu 6.

Táviratcím: „SALABOM”

Szerkesztőség ki- hivatal és nyom

Cluj-Kolozsvár, St. P.
Pop. (1925)

Telefon:
és kiadó
Zs. N.

A kézirat
szerkeszté-
rendők. K.
adunk

1925 február 19

A szanalás

Korunk divatos
jóvátétel stb. mög-
egész sorozata huzó
idők háborus gazd-
kedési époly kö-
egyéni élet szab-
mint a legbrutális-
melyek ezer számr-
zalmas fertőjébe az
bűnök bűnhődése i-
gyetlenebb, mint
illuziójában ringató-
teszi márol holnap-
vaslogikája azonban
likvidál. A jövőndő
doga egyre több
vetel áldozatul.

E likvidálási fol-
és legkönyörteleneb-
nalás korifeusai nem
nem ismernek tradi-
kal dolgoznak, a gé-
zák le azokat az ill-
egész társadalmi oszt-
lasi akció fekete ár-
császár város, Bécs fő-
dan különös előszeret-
terek osztályát, ezt
korlátolt, hivatásna-
tott polgári osztály-
trón összetört pillér-
tályt véglegesen me-
gyogó és bornirt tis-
tunk hirt arról, hog-
generálisok éhenhal-
vendéglőiben mosog-
ges lakomától bez-
timentális lelkeknek
zonnal könnyet es-
urai és intézői fityu-
lizmusra, az ő szemt-
társadalom: quantité
hogya alkalmatlan,
az utból.

Ennek a quantité-
szegét most az a hus-
tisztviselő teszi, akik
szolgálatból a népszö-
egyik fő és sürgős fe-
Bizonyos, hogy az
az egyes társadalmi
érdekeinel s így az o-
tehet s mit sem fog-
huszonnyolcezer tiszt-
ma már tul vagyunk
hogy a sok tisztvisel-
valami volna, sőt na-
ahol nagyon sok az
szerint vagy a törvény-
minisztrációt igénybe-
ennek ellenére is, biz-
tünk a szanalási akció-
újabb huszonnyolceze-
utilapnt, kitéve őket
esésnek, a bizonytala-
nyolcezer tisztviselő,
szélnék eresztenek,
van a mult emlékeiv-
mint márol-holnapra
lyezkedni, vagy a p-
tudná megvédeni leg-
a pusztá élethez.

A népszövetséget
nyugy állították, mint e-
ményt, melynek mi-
békét, harmóniát hiro-
európai emberiségnek.
és csecsemőankétokat
emberi jogok ligája
vetni minden háborus
gok konszolidációjáért